

## Nr 46.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionering av vissa i försvarsväsendets tjänst anställda eller förut anställda personer; given Stockholms slott den 1 februari 1929.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlatande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:0—9:0 hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

**GUSTAF ADOLF.**

*Harald Malmberg.*

*Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1929.*

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Departementschefen, statsrådet Malmberg anhåller att få underställa Kungl. Maj:ts prövning åtskilliga inkomna framställningar angående beredande av pension åt vissa i försvarsväsendets tjänst anställda eller förut anställda personer samt anför därvid följande:

1:0.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till arméförvaltningens intendentsdepartement överlämnad skrivelse den 26 november 1927 har befälhavaren för Svea artilleriregemente gjort framställning om beredande av pension åt skomakarmästaren vid nämnda regementes intendenturverkstäder Lars August Lindström och sömmerskan därstädes Clara Cecilia Tolfström.

*Ang. pension åt skomakarmästaren L. A. Lindström och sömmerskan Clara Cecilia Tolfström.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Lindström*, att han, som är född den 16 december 1860, alltsedan den 1 juli 1904 varit anställd som skomakarmästare vid Svea artilleriregementes intendenturverkstäder, vilken anställning han fortfarande innehar, och alltså varit anställd i statens tjänst i över 24 år; att han under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 3,000 kronor för år; att hans arbetsförmåga på grund av sjukdom är för framtiden minskad; samt att han alltid på ett synnerligen förtjänstfullt sätt fullgjort sina tjänsteåligganden; samt

beträffande *Tolfström*, att hon, som är född den 29 juni 1858, alltsedan den 3 april 1903 varit anställd såsom linnesömmerska vid Svea artilleriregemente, vilken anställning hon fortfarande innehar, och alltså varit anställd i statens tjänst i över 25 år; att hon under de senare åren vid regementet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 2,100 kronor för år; att hon lider av något försvagad syn och på grund av sin ålder anses vara mindre arbetsför; samt att hon städse på ett synnerligen förtjänstfullt sätt fullgjort sina tjänsteåligganden.

*Chefen för fjärde arméfördelningen* har tillstyrkt den gjorda framställningen.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendantsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 februari 1928 anført, att departementet ansåge det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att såväl *Lindström* som *Tolfström* efter erhållet avsked från anställningen vid regementet komme i åtnjutande av årligt understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av understödet åt *Lindström* finge departementet erinra därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen under de senare åren i allmänhet plägat bevilja pensioner å 800 å 1,000 kronor för år åt vid armén anställda arbetare, vilka intagit förmansställning. Med hänsyn till att *Lindströms* anställningstid såsom förman i statens tjänst icke uppginge till fullt 24 år, ansåge departementet, att en årlig pension av 800 kronor borde honom tillerkännas. Beträffande storleken av understödet åt *Tolfström* hölle departementet före, att detsamma, eftersom *Tolfströms* anställningstid i statens tjänst omfattade en tid av omkring 25 år, skäligen borde bestämmas till 400 kronor för år. Till de sålunda åt *Lindström* och *Tolfström* föreslagna årliga pensionsbelopp torde böra läggas det pensionstillägg, som omförmäldes i kungörelsen den 15 juni 1922, angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, ävensom de förhöjningar, som med tillämpning av föreskrifterna i kungörelsen den 18 juni 1925, med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, belöpte å ifrågavarande pensioner och pensionstillägg. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riks-

dagen medgiva, att Lindström och Tolfström finge från och med månaden näst efter den, under vilken de erhöle avsked från regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner av nyss angivna storlek.

*Statskontoret* har den 24 februari 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, att det av arméförvaltningens intendentsdepartement framlagda förslaget innebure, att pensionerna, såsom nyreglerade, skulle bliva för Lindström 1,224 kronor och för Tolfström 792 kronor; och mot detta förslag hade statskontoret icke annat att erinra, än att pensionen för Lindström torde med hänsyn till hans jämförelsevis korta tjänstetid av 24 år icke böra överstiga 1,200 kronor. I övrigt tillstyrkte statskontoret föreliggande förslag.

I likhet med myndigheterna anser jag, att pensioner av statsmedel böra beredas ifrågavarande anställningshavare. I fråga om pensionsbeloppens storlek ansluter jag mig till vad statskontoret härutinnan föreslagit.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av skomakarmästaren vid Svea artilleriregementes intendenturverkstäder Lars August Lindström och sömmerskan vid samma verkstäder Clara Cecilia Tolfström må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Lindström med 1,200 kronor och Tolfström med 792 kronor.

## 2:o.

Uti en till Kungl. Maj:t ställd, till arméförvaltningens civila departement överlämnad skrivelse den 28 december 1927 har *chefen för Skånska husarregementet* gjort framställning om beredande av pension åt kocken vid regementet Nils Holm.

*Ang. pension  
åt kocken  
N. Holm.*

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Holm, som är född den 10 juni 1868, varit anställd vid Skånska husarregementet under tiden 14 maj 1894—31 december 1927 samt därefter vid Skånska kavalleriregementet och alltså tjänat staten under sammanlagt inemot 35 år; att han åtnjuter en årlig lön av 1,290 kronor jämte dyrtidstillägg härå enligt reducerade grunder, fri bostad, lyse och bränsle, vilka naturaförmåner uppskattats till ett värde av 420 kronor för år, samt portion in natura, värderad till 365 kronor för år, vadan Holms sammanlagda avlönings- och naturaförmåner — oavsett dyrtidstillägg — uppgå till 2,075 kronor för år; att han, enär han icke är yrkesutbildad i annan befattning än som kock, torde på sin ålderdom bliva i huvudsak beroende av de pensionsförmåner, som kunna komma att beviljas honom; att han är änkling och försörjningspliktig för fyra barn, i åldern 17, 15, 12 och 1½ år; att han företer ett systoliskt blåsljud å hjärtat och i övrigt visat sig rätt klen; att vederbörande regementsläkare, ehuru Holm icke före-

tett något direkt patologiskt å lungorna, likväl sedan många år hört honom hosta mycket ofta, vilket enligt nämnde läkares förmenande ej kunde anses lämpligt för en kock; samt att Holm är blind på vänster öga till följd av olyckshändelse.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens civila departement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 7 februari 1928 anført, att departementet med hänsyn till Holms svaga hälsa och i betraktande av, att han den 1 juli 1928 kunde åberopa en anställningstid i statens tjänst av omkring 34 år och en levnadsålder av 60 år, ansåge det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att Holm vid avgång ur tjänst bereddes något årligt understöd av statsmedel för sin återstående levnad. Vad anginge beloppet av ett dylikt understöd, finge departementet, under hänvisning till vad departementet anført i sitt utlåtande den 29 november 1927 angående pension åt eldaren vid Hälsinge regemente Karl Eriksson föreslå, att detsamma måtte bestämmas till omkring två tredjedelar av de avlönings- och naturaförmåner, Holm åtnjutit under de senaste åren. Då dessa förmåner uppginge till 2,075 kronor för år, torde följaktligen den Holm tillkommande pensionen böra bestämmas till 1,383 kronor. Med hänsyn till att några avgifter icke blivit erlagda såsom bidrag till beredande av pension, syntes emellertid pensionsbeloppet knappast kunna sättas till högre belopp än 1,200 kronor. Å ifrågavarande belopp torde, enär Holms avlöning vore att betrakta såsom nyreglerad, icke böra utgå annan tilläggsförmån än dyrtidstillägg enligt de grunder, som nu vore eller framdeles bleve gällande. I detta sammanhang ansåge sig departementet böra omnämna, att Holm, därest bestämmelserna i kungörelsen den 15 januari 1926 angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen varit å honom tillämpliga, skulle i förtidspension ägt utbekomma 1,152 kronor för år ( $980 + 177 = 1,157$  efter avrundning 1,152), alltså ungefärligen samma belopp, vartill Holms pension enligt ovan föreslagits böra fastställas. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Holm finge från och med månaden näst efter den, varunder han komme att entledigas från sin anställning vid Skånska kavalleriregementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppböra en årlig pension av 1,200 kronor.

*Statskontoret* har den 15 februari 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att då statskontoret ansåge skäl föreligga att utverka pension åt Holm, när han vid framskriden ålder och efter långvarig tjänstgöring inom kort nödgades lämna sin anställning, samt icke hade något att erinra beträffande vad arméförvaltningens civila departement i sådant avseende föreslagit, tillstyrkte statskontoret, att framställning till riksdagen måtte avlätas i enlighet med nämnda departements hemställan.

Liksom myndigheterna anser även jag mig böra tillstyrka, att pension av statsmedel beviljas Holm. Arméförvaltningens civila departement har för sin

del föreslagit, att pensionen måtte utgå med 1,200 kronor för år, vilket förslag biträtts av statskontoret. Vid bestämmande av pensionsbeloppets storlek har departementet — under hänvisning till vad departementet anfört beträffande pension åt eldaren vid Hälsinge regemente K. Eriksson — tilllämpat samma beräkningsgrund som i berörda fall och sålunda ställt pensionen i viss relation till vederbörandes avlöning. Såsom föredragande departementschefen vid anmälan av frågan om pension åt Eriksson anförde till statsrådsprotokollet den 24 februari 1928 (prop. nr 138 p. 5), har emellertid riksdagen icke pläгат tillämpa ifrågavarande beräkningsgrund vid beviljande av pensioner åt arbetarpersonal. Såväl 1927 som 1928 års riksdagar hava tillerkänt arbetare med en tjänstetid av 30—35 år pension av 996 kronor för år; och synes det mig därför lämpligt, att jämväl Holm, som varit i försvarsväsendets tjänst i ej fullt 35 år, kommer i åtnjutande av en pension å nämnda belopp, att utgå från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid Skånska kavalleriregementet.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kocken vid Skånska kavalleriregementet Nils Holm må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid regementet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 996 kronor.

### 3:o.

Uti skrivelse till marinförvaltningen den 21 mars 1928 har *varvschefen vid flottans station i Stockholm* gjort framställning om beredande av pension åt färjskepparen vid flottans varv i Stockholm, förmannen Hans Johan Johansson. Ang. pension  
åt förmannen  
H. J. Johans-  
son.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson, som är född den 21 februari 1861, är anställd såsom färjskeppare å färjan Skeppsholmen—Galärvarvet; att han den 1 mars 1926 befordrats till förman; att han den 21 februari 1929, då han uppnår 68 levnadsår, kommer att avgå ur tjänst; att han vid nämnda tidpunkt varit anställd i statens tjänst i något över 15 år; samt att han fullgjort sina åligganden plikttroget och ordentligt ävensom städse iakttagit ett hedrande uppförande.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *marinförvaltningen* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 19 juli 1928 — under åberopande av att daglönare vid marinen med 15 års anställningstid genom tidigare riksdagens beslut, exempelvis enligt 1927 års riksdags skrivelse nr 214, punkt 25, i anledning av proposition nr 128, beviljats pensioner å allmänna indragningsstaten till belopp av 350 kronor, eller omräknade till s. k. nya pensioner, 624 kronor — anfört, att ämbetsverket i likhet med varvschefen ansåge, att pension borde utverkas åt Johansson. Med avseende å pensionsbeloppet syntes det marinförvaltningen skäligt, att Johansson, vilken såsom färjskeppare innehade förmansbefattning, ställdes något bättre än daglönare, som ej

vore förman. En lämplig avvägning syntes ämbetsverket komma till stånd, om pensionen för Johansson beräknades enligt förut tillämpade grunder till 400 kronor, motsvarande, enligt verkställd uträkning, ny pension å 696 kronor. Marinförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Johansson finge efter avgången från sin anställning vid flottans varv i Stockholm under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension av 696 kronor.

*Statskontoret*, som den 10 augusti 1928 avgivit utlåtande i ärendet, har förklarat sig intet hava att erinra mot bifall till förevarande framställning.

Även jag finner mig böra tillstyrka, att Johansson beredes pension av statsmedel. Emot det föreslagna pensionsbeloppet, 696 kronor för år, har jag intet att erinra.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att färjskepparen vid flottans varv i Stockholm, förmannen Hans Johan Johansson må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid varvet, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 696 kronor.

#### 4:o.

Uti särskilda skrivelser till marinförvaltningen den 23 november 1927 har *befälhavande amiralen i Karlskrona* gjort framställning om beredande av pension åt förmännen vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning Alexius Konstantin Svensson, Johan Alfred Lindahl, Frans Oskar Svensson och Anders Johan Göransson samt arbetaren vid nämnda fortifikationsförvaltning Peter Mårtensson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

beträffande *Alexius Konstantin Svensson*, att han, som är född den 23 februari 1864, tjänstgjort dels såsom timmerman vid flottan under tiden 1 februari 1886—28 februari 1895, dels ock vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning sedan den 7 mars 1895, vilken anställning han fortfarande innehar, och sålunda varit anställd i statens tjänst i sammanlagt omkring 43 år;

beträffande *Lindahl*, att han, som är född den 4 september 1867, tjänstgjort dels såsom soldat vid Kalmar regemente under tiden 13 februari 1888—8 september 1902, dels ock vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning under tiden 1 april 1902—31 december 1910 samt sedan den 7 januari 1912, vilken anställning han fortfarande innehar, och sålunda varit anställd i statens tjänst i sammanlagt närmare 40 år;

beträffande *Frans Oskar Svensson*, att han, som är född den 3 oktober 1860, tjänstgjort vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning alltsedan år 1901 och sålunda varit anställd i statens tjänst i omkring 28 år;

Ang.  
pension åt  
viss personal  
vid Karls-  
krona fäst-  
nings forti-  
fikationsför-  
valtning.

beträffande *Göransson*, att han, som är född den 30 april 1863, tjänstgjort vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning från och med år 1901 till och med den 30 juni 1928 och sålunda varit anställd i statens tjänst i omkring 27 år; samt

beträffande *Mårtensson*, att han, som är född den 28 januari 1857, tjänstgjort vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning sedan den 7 januari 1903, vilken anställning han fortfarande innehar, och sålunda varit anställd i statens tjänst i omkring 26 år.

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga ifrågavarande anställningshavare på grund av sjukdom eller hög ålder numera hava nedsatt arbetsförmåga samt att ingen av dem torde äga nämnvärda tillgångar.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *marinförvaltningen* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 26 januari 1928 anfört, bland annat, att förmän och arbetare vid fortifikationsförvaltningarna icke ansåges vara berättigade till pensioner såsom daglönare vid marinen. De hade emellertid i särskilda fall av riksdagen beviljats pensioner. Dessas belopp hade därvid under senare år pläгат avpassas efter de grunder, som angäves i kungörelsen den 8 november 1918, nr 859, angående pensionering av förmän och arbetare vid statens järnvägsbyggnader samt statens vattenfallsverks byggnadsavdelning. För att komma i åtnjutande av pension enligt dessa bestämmelser erfordrades en tjänstetid av 25 år samt 55 års ålder. På grund av ändrade bestämmelser om pensions- och dyrtidstillägg måste pensioner, som beviljades efter särskilda framställningar, numera till beloppen utmätas med härav påkallad förhöjning. Beträffande ifrågavarande förmän och arbetare förordade *marinförvaltningen*, att pensioner utverkades. Enligt vad ovan sagts, borde pensionsbeloppen bestämmas enligt de grunder, som angäves i förberörda kungörelse den 8 november 1918. Med tillämpning av dessa grunder och under förutsättning, att all anställning i statens tjänst finge tillgodoräknas vederbörande, skulle *Alexius Konstantin Svensson* i pension erhålla 600 kronor, *Lindahl* 550 kronor, *Frans Oskar Svensson* 450 kronor samt *Göransson* och *Mårtensson* likaledes 450 kronor vardera. Till de föreslagna pensionsbeloppen skulle komma pensionstillägg, varjämte förhöjning jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280, torde bära medgivas, såsom tidigare skett. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde *marinförvaltningen*, att Kungl. Maj:t, sedan statskontoret yttrat sig angående pensionernas belopp, måtte föreslå riksdagen medgiva, att envar av *Alexius Konstantin Svensson*, *Johan Alfred Lindahl*, *Frans Oskar Svensson*, *Anders Johan Göransson* och *Peter Mårtensson* finge från och med månaden näst efter den, varunder han entledigades från sin anställning i statens tjänst, under sin återstående livstid uppbära årlig pension å allmänna indragningsstaten med på ovan angivet sätt bestämt belopp.

*Statskontoret* har den 10 februari 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anfört, bland annat, att statskontoret ansåge det vara med billighet överensstämmande, att pension utverkades åt i förevarande framställning

omnämnda förmän och arbetare. Mot de ifrågasatta pensionsbeloppen hade statskontoret intet annat att erinra än att de syntes böra omräknas med hänsyn till att pensionstillägg och pensionsförhöjning ej utginge å efter år 1925 av riksdagen beviljade pensioner. Pensionsbeloppen torde därför böra bestämmas till för Alexius Konstantin Svensson 996 kronor, för Lindahl 948 kronor samt för envar av Frans Oskar Svensson, Göransson och Mårtensson 852 kronor.

Genom brev den 14 juni 1928 medgav *Kungl. Maj:t*, att till Göransson finge tills vidare, räknat från och med den 1 juli 1928, från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 70 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt honom blivit slutligt prövad, med skyldighet för honom att, i den mån pension kunde bliva honom tillerkänd jämväl för tid, varunder han uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Även jag anser, att ifrågavarande förmän och arbetare vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning böra erhålla pension av statsmedel. Jag vill emellertid erinra om att Kungl. Maj:t i proposition nr 138, punkt 8, till 1928 års riksdag angående pension åt vissa förmän och arbetare vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden, i enlighet med statskontorets hemställan, föreslog något högre pensionsbelopp åt förmännen än åt övriga arbetare med motsvarande tjänstetid. Nämnda förslag vann riksdagens bifall. Med hänsyn härtill anser jag det rättvist att i nu förevarande fall följa samma grunder, som tillämpades beträffande pensionering av berörda vid fästnings- och kasernbyggnadsarbetena i Boden anställda personal. I enlighet härmed torde pensionsbeloppen böra fastställas till för Alexius Konstantin Svensson 1,044 kronor, Frans Oskar Svensson 924 kronor, Göransson 924 kronor och Mårtensson 852 kronor. Beträffande Lindahl, som under en avsevärd del av tjänstetiden varit indelt soldat, anser jag någon förhöjning av pensionsbeloppet på grund av hans förmansställning icke vara påkallad, varför jag i likhet med statskontoret i detta fall förordar, att pensionen bestämmas till 948 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av nedan angivna förmän och arbetare vid Karlskrona fästnings fortifikationsförvaltning må från och med månadens näst efter den, varunder han avgått eller avgår från sin anställning vid nämnda förvaltning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension med följande belopp, nämligen Alexius Konstantin Svensson 1,044 kronor, Johan Alfred Lindahl 948 kronor, Frans Oskar Svensson 924 kronor, Anders Johan Göransson 924 kronor och Peter Mårtensson 852 kronor.



## 5:o.

Uti skrivelse till arméförvaltningens intendentsdepartement den 15 juni 1928 har *chefen för arméns intendenturförråd i Stockholm* gjort framställning om beredande av pension åt sadelmakeriarbetaren vid förrådet Per Herman Wesström och sömmerskan därstädes Maria Fredrika Hildegard Larsson, född Sydow.

Av handlingarna i ärendet inhämtas

beträffande *Wesström*, att han, som är född den 22 oktober 1862, varit anställd vid Stockholms tygstation under tiden 18 mars 1885—16 maj 1888 samt vid arméns intendenturförråd i Stockholm sedan den 24 januari 1901, vilken anställning han fortfarande innehar, och sålunda tjänat kronan i omkring 31 år; att han under de senare åren vid intendenturförrådet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,800 kronor för år; att han lider av åderförkalkning samt på grund därav är mindre arbetsfö; samt att han fullgjort sina tjänsteåligganden på ett plikttroget och samvetsgrant sätt och fört en hedrande vandel; samt

beträffande *Larsson*, att hon, som är född den 12 november 1857, sedan den 1 oktober 1897 varit anställd såsom sömmerska och städerska vid arméns intendenturförråd i Stockholm, vilken anställning hon fortfarande innehar, och alltså tjänat kronan i omkring 31 år; att hon under de senare åren vid intendenturförrådet uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 1,700 kronor för år; att hon lider av åderförkalkning samt på grund därav anses vara fullständigt oförmögen till arbete; samt att hon fullgjort sina åligganden på ett plikttroget och samvetsgrant sätt och fört en hedrande vandel.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 juli 1928 anført, att departementet ansåge det vara med rättvisa och billighet förenligt, att såväl *Wesström* som *Larsson* efter erhållet avsked från anställningen vid intendenturförrådet komme i åtnjutande av årligt understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av understödet åt *Wesström* ansåge departementet, att detsamma, då *Wesströms* verksamhet i statens tjänst omfattade en tid av något mera än 30 år, skäligen borde bestämmas till 700 kronor för år. Beträffande storleken av understödet åt *Larsson* hölle departementet före, att nämnda understöd, eftersom *Larssons* anställningstid i statens tjänst uppginge till något mera än 30 år, borde fastställas till 450 kronor för år. Till de sålunda åt *Wesström* och *Larsson* föreslagna årliga pensionsbelopp torde böra läggas det pensionstillägg, som omförmäldes i kungörelsen den 15 juni 1922, angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, ävensom de förhöjningar, som med tillämpning av föreskrifterna i kungörelsen den 18 juni 1925, med bestämmelser om ny pension för vissa pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, belöpte å ifrågavarande pensioner och pensionstillägg. På grund av vad så-

Ang. pension  
åt arbetaren  
P. H. Wesström och  
sömmerskan  
Maria  
Fredrika  
Hildegard  
Larsson, född  
Sydow.

lunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Wesström och Larsson finge från och med månaden näst efter den, under vilken de erhöle avsked från arméns intendenturförråd i Stockholm, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årliga pensioner av angivna storlek.

*Statskontoret* har den 17 september 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att ämbetsverket i likhet med arméförvaltningen funne billighetsskäl tala för att någon pension utverkades åt ifrågavarande två befattningshavare, när de nu på grund av ålder och tilltagande arbetsförmåga befunnes ej längre kunna bibehållas i statens tjänst. Arméförvaltningen hade för Wesström föreslagit en pension å oreglerat belopp av 700 kronor. Efter verkställd reglering skulle denna pension utgöra 1,116 kronor. Emellertid hade arbetare, som i likhet med Wesström kunnat räkna 30 tjänstår, av de två senaste årens riksdagar tillerkänts pensioner å 996 kronor (jfr prop. 138/28 p. 5). Wesströms pension syntes därför böra bestämmas till sagda belopp. För Larsson hade föreslagits en pension å 450 kronor, vilket motsvarade reglerad pension å 852 kronor. Då pensioner till sistnämnda belopp under de senaste åren beviljats åt arbeterskor med en tjänstetid av omkring 30 år (jfr prop. nr 138/28 p. 9), hade statskontoret intet att erinra mot att den för Larsson ifrågasatta pensionen bestämdes till 852 kronor. Bägge pensionerna torde böra få utgå från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten ägde rum.

Under återopande av vad sålunda i ärendet förekommit och då jag icke har något att erinra emot de av statskontoret föreslagna pensionsbeloppen, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att envar av sadelmakeriarbetaren vid arméns intendenturförråd i Stockholm Per Herman Wesström och sömmerskan vid samma förråd Maria Fredrika Hildegard Larsson, född Sydow, må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Wesström med 996 kronor och Larsson med 852 kronor.

6:o.

Ang. pension  
åt arbeterskan  
Kers Anna  
Andersson.

Uti skrivelse till arméförvaltningens artilleridepartement den 22 juni 1928 har t. f. styresmannen för ammunitionsfabriken gjort framställning om beredande av pension åt arbeterskan vid fabriken avdelning å Marieberg Kers Anna Andersson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Andersson, som är född den 12 oktober 1876, varit anställd vid ammunitionsfabriken sedan den 31 januari 1893 eller i omkring 36 år; att hennes inkomst därifrån under de senare åren uppgått till i medeltal 1,731 kronor för år, inklusive dyrtidstillägg; att hon på grund av kronisk lever- och mjältsjukdom är oförmögen till fortsatt ar-

bete vid fabriken och att hennes arbetsförmåga sannolikt för all framtid kommer att förbliva i mycket hög grad nedsatt; samt att hon under sin anställning ådagalagt mycket god arbetsflit och iakttagit ett hedrande uppförande.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens artilleridepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 juli 1928 anfört, att departementet ansåge billigt, att Andersson genom pension bereddes någon hjälp till livsuppehållet under hennes återstående livstid, och syntes pensionsbeloppet i anseende till anställningstidens längd böra sättas till 876 kronor för år räknat. Departementet hemställde således, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att å allmänna indragningsstaten bevilja Andersson en årlig pension under hennes återstående livstid av 876 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, då hon avginge från sin anställning vid ammunitionsfabriken.

*Statskontoret* har i avgivet utlåtande i ärendet den 10 augusti 1928 anfört, att framställningen icke föranledde någon statskontorets erinran.

Genom brev den 19 oktober 1928 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till Andersson finge tills vidare, räknat från och med månaden näst efter den, varunder hon erhöle entledigande från anställningen vid ammunitionsfabriken, från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 70 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

I likhet med myndigheterna anser jag, att Andersson bör beredas pension av statsmedel. Emot det föreslagna pensionsbeloppet — 876 kronor för år — har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,  
att arbeterskan vid ammunitionsfabriken Kers Anna Andersson må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 876 kronor.

7:o.

Uti skrivelse till arméförvaltningens intendents- och civila departement den 11 april 1928 har *tf. chefen för arméns intendenturförråd å Karlsborg* gjort framställning om beredande av pension åt förra kokerskan vid intendenturkompaniet å Karlsborg Hilma Charlotta Katarina Björling.

Ang. pension  
åt förra  
kokerskan  
Hilma Char-  
lotta Katarina  
Björling.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Björling, som är född den 13 maj 1864, varit anställd vid volontärskolans å Karlsborg manskapskök under tiden 2 mars 1908—30 april 1913 samt vid intendenturkompaniets å Karlsborg kokinrättning från och med den 1 maj 1913 till och med den 31 maj 1928 och sålunda tjänat kronan under en tid av sammanlagt omkring 20 år; att hon under de senare åren, förutom henne tillkommande naturaförmåner, vilka uppskattats till ett värde av 650 kronor för år, åtnjutit kontant lön med 660 kronor för år jämte därå belöpande dyrtidstillägg; att hon dels på grund av allmän åderförkalkning, dels på grund av genom ålder nedsatta kroppskrafter är för framtiden oförmögen att med arbete försörja sig; att hon städse fullgjort sina åligganden med omsorg och flit; samt att hon icke äger någon som helst förmögenhet.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens civila departement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 22 maj 1928 anført, att departementet med hänsyn till Björlings långa och väl vitsordade verksamhet i statens tjänst och i betraktande av att hon på grund av sjukdom nödgades lämna sin anställning vid intendenturkompaniet å Karlsborg, ansåge det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att hon vid sin förestående avgång ur tjänst bereddes något årligt understöd av statsmedel för sin återstående levnad. Vad anginge beloppet av ett dylikt understöd, ansåge departementet för sin del, att detsamma borde bestämmas i enlighet med de grunder, enligt vilka pension vid 1927 års riksdag tillerkänts förra kokerskan vid Norrlands artilleriregemente Anna Juliana Nilsson (riksdagens skrivelse den 25 maj 1927 nr 214 p. 48), d. v. s. enligt grunderna för förtidspensionering av vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen. Visserligen hade riksdagen, såsom framginge av nämnda skrivelse (sid. 15), ansett det mindre lämpligt att vid bestämmandet av pensioner åt arbetarpersonal såsom regel taga till utgångspunkt de i kungörelsen den 15 januari 1926 (nr 10) angående förtidspension och avskedsersättning åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen angivna grunderna, men då här ifrågavarande kokerska i pensionshänseende icke borde bliva sämre ställd än kokerskan Nilsson, syntes ifrågavarande pensioneringsgrunder i här föreliggande fall böra komma till användning. Utmänt enligt dessa grunder skulle den Björling tillkommande pensionen uppgå till 720 kronor ( $530 + 70 + 127 = 727$ , efter avrundning 720). Pensionen torde, i enlighet med vad i allmänhet pläгат ske, böra tillkomma sökanden från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigades från sin anställning vid intendenturkompaniet å Karlsborg. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Björling finge från och med månaden näst efter den, under vilken hon entledigades från sin anställning vid intendenturkompaniet å Karlsborg, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

*Statskontoret*, som den 6 juni 1928 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anført, att, då statskontoret ansåge goda skäl föreligga att bereda pension

åt Björling samt icke hade något att erinra varken beträffande det av arméförvaltningens civila departement föreslagna pensionsbeloppet 720 kronor eller i fråga om vad departementet i övrigt föreslagit, tillstyrkte statskontoret bifall till förevarande framställning.

Genom brev den 14 juni 1928 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till Björling finge tills vidare, räknat från och med månaden näst efter den, varunder hon entledigats eller entledigades från anställningen vid intendenturkompaniet, från lantförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 60 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Jag biträder myndigheternas förslag om beredande av pension åt Björling. Även i fråga om pensionsbeloppet ansluter jag mig till vad myndigheterna lärutinnan föreslagit.

Jag hemställer alltså, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra kokerskan vid intendenturkompaniet å Karlsborg Hilma Charlotta Katarina Björling må från och med den 1 juni 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 720 kronor.

8:o.

Uti en till *Kungl. Maj:t* ställd, till arméförvaltningens intendentsdepartement överlämnad skrift, dagtecknad den 14 februari 1928, har sömmerskan vid Norrlands trängkårs intendenturverkstäder Rebecka Elisabet Ågren anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Ågren, som är född den 4 september 1881, alltsedan den 1 oktober 1898 varit anställd såsom sömmerska vid Norrlands trängkårs intendenturverkstäder, vilken anställning hon fortfarande innehar; att hon under de senare åren vid kåren uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till i medeltal omkring 885 kronor för år; att hon lider av lungtuberkulos, på grund varav hennes arbetsförmåga är i hög grad nedsatt, och att denna nedsättning av arbetsförmågan sannolikt är för framtiden bestående; att hon vid fullgörandet av sina tjänstligganden visat stor yrkesskicklighet och noggrannhet samt såväl i som utom tjänsten iakttagit ett i allo hedrande leverne; samt att hon är medellös.

*Chefen för Norrlands trängkår* och *chefen för norra arméfördelningen* hava tillstyrkt den gjorda framställningen.

Ang.  
pension åt  
sömmerskan  
Rebecka  
Elisabet  
Ågren.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *arméförvaltningens intendentsdepartement* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 28 februari 1928 anført, att departementet i betraktande av Ågrens nära trettioåriga, väl vitsordade verksamhet i statens tjänst och då hon enligt läkarbetyg på grund av sjukdom ej syntes böra fortsätta med sitt arbete vid kåren, funne det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att hon efter erhållet avsked komme i åtnjutande av något understöd från statens sida för sin återstående levnad. I fråga om storleken av dylikt understöd ansåge departementet, att det samma, enär Ågren icke vore fullständigt oförmögen till arbete och det sålunda ej torde vara uteslutet, att hon kunde i någon mån bidra till sitt uppehälle, skäligen borde bestämmas till 300 kronor för år med därå enligt kungörelsen den 15 juni 1922 utgående pensionstillägg samt å pensionen och nämnda pensionstillägg jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 belöpande förhöjningar. På grund av vad sålunda anförts hemställde departementet, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Ågren finge från och med månaden näst efter den, under vilken hon avginge från sin anställning vid kåren, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av angivna storlek.

*Statskontoret* har den 10 mars 1928 avgivit utlåtande i ärendet och därvid anført, att då sökanden under en tid av inemot 30 år arbetat i statens tjänst och nu nödgades lämna sin anställning på grund av sjukdom, som i väsentlig grad nedsatte hennes arbetsförmåga, syntes goda skäl föreligga att genom pension bereda henne hjälp till uppehållet; och då statskontoret icke funne något att erinra mot det av arméförvaltningens intendentsdepartement föreslagna pensionsbeloppet 300 kronor, som i nyreglerad pension motsvarade 696 kronor, eller mot vad av departementet i övrigt föreslagits, tillstyrkte statskontoret, att framställning avlättes till riksdagen i överensstämmelse med departementets hemställan, dock att pensionsbeloppet borde utgöra 696 kronor.

Ehuru det föreslagna pensionsbeloppet, med hänsyn till Ågrens låga avlönning, kan synas väl högt, anser jag mig dock, på grund av hennes långa anställningstid och de ömmande omständigheter, som i detta fall äro för handen, böra tillstyrka en årlig pension åt henne av 696 kronor.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att sömmerskan vid Norrlands trängkärs intendenturverksstäder Rebecka Elisabet Ågren må från och med månaden näst efter den, varunder avgång från tjänsten äger rum, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 696 kronor.

9:o.

Uti skrivelse till marinförvaltningen den 27 januari 1928 har *tj. stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona* gjort framställning om beredande av pension åt förra skurförestånderskan vid sjömansskärens i Karlskrona kaserner och kokhus Emelie Sofie Johansson, född Andersdotter.

Ang. pensio  
åt förra skur-  
föreständer-  
skan Emelie  
Sofie Johans-  
son, född  
Andersdotter.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Johansson, som är född den 13 januari 1863, innehaft befattning som skurförestånderska vid sjömansskärens i Karlskrona kaserner och kokhus från och med den 1 maj 1911 till och med den 29 februari 1928, då hon på grund av nedsatt arbetsförmåga blivit entledigad; att hon före sin anställning som skurförestånderska under 18 år biträtt vid skurningen; att hon under de senare åren uppburit en avlöning, som — fränsett dyrtidstillägg — uppgått till 80 kronor i månaden; att hon är gift, men att makarnas uppehälle under senare år huvudsakligen bestritts av hustruns arbetsförtjänst, enär mannen är arbetsoförmögen och makarnas barn — av vilka två bo i hemmet — endast i ringa mån kunna bidra till föräldrarnas uppehälle; att något sparad kapital ej finnes; samt att familjen under åren 1901–1918 under olika tider och former erhållit fattigvård, varvid mannen jämväl varit intagen å fattigvårdsanstalt till full försörjning.

Med överlämnande av handlingarna i ärendet har *marinförvaltningen* uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 mars 1928 anført, att det syntes marinförvaltningen vara skäligen, att Johansson komme i åtnjutande av pension. Vid bestämmandet av dennas storlek ansåge ämbetsverket i likhet med stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona, att endast hennes 16-åriga tjänst såsom förestånderska, men ej hennes arbete såsom biträde, borde medräknas. Då pensioner för kvinnliga arbetare plägat avpassas efter de genom kungörelsen den 24 augusti 1920 (nr 645) fastställda grunder för pensionsförbättring åt vid marinen anställda daglönare och beräknades till 400 kronor efter 25 tjänstår med avdrag av 10 kronor för varje år därunder, skulle ifrågavarande pension böra bestämmas till 310 kronor eller, nyreglerad, 576 kronor. Under åberopande av vad sålunda anförts hemställde marinförvaltningen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Johansson finge från och med den 1 mars 1928 under sin återstående livstid uppbära å allmänna indragningsstaten en årlig pension av 576 kronor.

*Statskontoret*, som den 19 mars 1928 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid anført, att ämbetsverket, med hänsyn till föreliggande omständigheter ansåge goda skäl förefinnas att söka i detta fall bereda pension av statsmedel; och då från ämbetsverkets sida intet vore att erinra mot vad marinförvaltningen föreslagit, tillstyrkte statskontoret, att framställning till riksdagen avlättes i överensstämmelse med marinförvaltningens hemställan.

Genom brev den 4 maj 1928 har *Kungl. Maj:t* medgivit, att till Johansson finge tills vidare, räknat från och med den 1 mars 1928, från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas understöd med 45 kronor vid varje må-

nads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit nu medgivna understöd, till nämnda anslag återbetala därifrån för sådan tid uppburna understödsmedel, vilken återbetalning finge ske genom överföring av till betalning förfallna pensionsmedel och därå eventuellt belöpande dyrtidstillägg.

Liksom myndigheterna finner jag billighetsskäl tala för att Johansson beredes pension av statsmedel. Vad angår pensionsbeloppets storlek, har jag funnit det av marinförvaltningen föreslagna pensionsbeloppet lämpligt avvägt.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förra skurförestånderskan vid sjömanskårens i Karlskrona kaserner och kokhus Emelie Sofie Johansson, född Andersdotter, må från och med den 1 mars 1928 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 576 kronor.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—9:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

*Georg Z. Topelius.*